

« יוסי אחימאיר

ההרצליאני שנשכח

אם הייתי חושב על דמות ציונית, שמן הראוי היה להזכירה באחד ממושבי הכנס לציון 125 שנים לכינוס הקונגרס הציוני הראשון, כמופת להגשמת דרכו של חוזה המדינה - היה זה ד"ר ראובן הכט המנוח

כ-1,400 איש ואישה, ובראשם הנשיא יצחק הרצוג, השתתפו באירוע של ההס' תדרות הציונית העולמית בבזל, לציון 125 שנים לכינוס הקונגרס הציוני הראשון. או, בשנת 1897, קיבלו חובבי ציון מכל הארצות הזמנה בעברית לבוא מכל הארצות לקונגרס הציוני בבזל: "היום בו יתאחדו אחינו המפחדים בדעה אחת, יהיה יום ניצחון לתחיית לאומנו. האסיפה תהיה התחלת תקופה חדשה בהתפתחות תנועתנו... שם יתברר מה התנועה הציונית דורשת ממעריציה... שם תראינה עינינו קיבוץ גלויות, שיאחד את כל הכוחות לפעולה אחת גדולה וכבירה... הקונגרס הראשון הוא התל שהכל פונים אליו. אהבים ואויבים מחכים לו בעיניים כלות. ולכן, עלינו להראות לכל, כי חפצנו ברור ויכולתנו גדולה... באסיפה אפשר יהיה לדבר עברית. בבואו יש אכסניה כשרה." על החתום: ד"ר תאודור הרצל.

איני יודע מי ומי בדיק השתתפו באסיפה כעבור 125 שנה, הצטלמו בזה אחר זה בפוזת ההרצליאנית הידועה, על מרפסת מלון "שלו" שת המלכים" הצופה אל נהר הריין. אני יודע מי היה חסר. בראש ובראשונה הרצליאני מר בקה, ששנות בחרותו היו בבזל. הוא לא היה יכול

לבוא בעצמו, שהרי הלך לעולמו לפני כמעט 30 שנה, אבל אם הייתי חושב על דמות ציונית, שמן הראוי היה להזכירה באחד ממושבי הכנס כמופת להגשמת דרכו של חוזה המדינה מהלכה למעשה - היה זה ד"ר ראובן הכט המנוח.

לרבים מוזהה שמו עם ממגורות "דגון" בחוף חיפה. אולי אחד המפעלים הראשונים מאז קום המדינה שיום פרטי הקים בהוננו, תחת המשטר הסוציאליסטי האדוק של מפא"י ובחיפה "האדרי" מה". עד היום הממגורות פועלות כאחד מסמליה של עיר הכרמל וכאחד מביטוייה המוצלחים של היחמה החופשית, הפרטית, בשנותיה הראשונות של המדינה. ב-1960 אירח הכט את אבי ב"דגון" וכתב לו לאחר מכן: "אנו מקווים כי ביקור זה אפשר לך לעמוד על תרומתנו לקידום משק המדינה ולפיתוחו".

הכט היה בן למשפחה אמידה בעיר בזל, שעור שרה בא לה מהקמת ממגורות והפעלת חברת ספנות לאורך הריין, אבל כבר מגיל צעיר גילה התעניינות ברעיון הציוני, למורת רוחו של אביו שקיווה כי יתמסר לעסקים המשפחתיים. בן 13 קרא את "מדינת היהודים", ומאז היה הרצל הדימות הנערצת עליו ביותר. סופר כי בא לקונגרס הציוני ב-1931 עם מנהיג אחד בלבד - הרצל,

ויצא עם שניים - הרצל ו'בוטינסקי. הוא נכח בכמה מהקונגרסים הציוניים שנערכו בבזל, לא כציר אלא כסדרן ומאזין. על קיר משרדו ב"דגון" הייתה תלויה רק תמונה אחת - זו של הרצל.

הכעס במשפחה על הבן הסורר גבר כשעלה לארץ ישראל ב-1936, הצטרף לאצ"ל וארגן הפגנות נגד תלייתו של הבית "רי שלמה בן יוסף. הכט הקדיש עצמו בעיקר להסברה הציונית, סיפק לעיתונות הזרה מידע וסקופים, ותרם בכך לפרסום מאמרי אהדה לתנועה הציונית. כש'בוטינסקי הכריז באפריל 1939 על "הספר רט הלאומי", דהיינו עלייה חופשית, ראובן הכט נרתם מיד לפעולה זו, במאמץ דיפלומטי, בהתרוצצות בין בירות אירופה, בסיוע לרכש ספיינות מעפילים, תוך שהוא מוציא על כך את מיטב כספו ומקים עליו עוד יותר את זעמו של אביו. בצירוף פתח משרד להגירת יהודים מאירופה לארץ, שימש כתובת לאלפי פליטים שנהרו לשווייץ ומנע את גירושם לשמך.

"ראובן הכט הוא אחד האישים המופלאים בציונות של ימינו", כתב עליו מנחם בגין ומי נהו ליועצו. הכט התלווה למסעותיו של ראש הממשלה בחו"ל, שאותם ניצל כדי להעביר את המסרים הלאומיים בדבר הזכות על ארץ ישראל

כולה. ליורשו של בגין, יצחק שמיר, הציע לחוקק חוק יסוד שיגדיר את מהות ישראל בשני משפטים: "ישראל היא מדינה יהודית. ישראל היא רפובליקה ציונית לתמיד".

מאז שהשתקע בחיפה ב-1948, תרם ד"ר הכט למוסדות תרבות וארכיאולוגיה בעיר והקים באוניברסיטה את המוזיאון המופלא, הנושא את שמו, ובו אוצרות ארכיאולוגיים נדירים, כמו גם שכיות חמדה אמנותיות. היום קל מאוד להגיע למוזיאון. רכבל חדש מביא את המבקרים לפתח חו היישר מתחנת המפרץ של הרכבת בתחתית העיר. ד"ר הכט ייסד הוצאת ספרים ציונית בשם "שקמונה", ובה הוציא לאור מהדורה אלבומית מפוארת של "אלטנוילנד" של הרצל, וערך שני כרכים מכתבי הרצל - "בתקוע השופר".

ד"ר ראובן הכט הלך לעולמו באפריל 1993. בכספי הירושה שלו קמה קרן הכט (גילוי נאות: הח"מ הוא חבר הנהלתה), התורמת ברוחו ובהשאתו למפעלי תרבות, אקדמיה ופארקים ברחבי ישראל. "אחד מן האצילים ביותר בתוכנו", אמר 'בוטינסקי על הכט. "ציוני הרצליאני", הגדיר רו משה ארנס. מה חבל שבכנס המפואר בבזל לא הזכירו את המייצג הנאמן ביותר של מורשת הרצל ומיישמה הלכה למעשה. ●